

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 958/2023
25.10.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Драгане Маринковић, председника већа, Марине Милановић и Зорице Булајић чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Милија Симић адвокат из ..., против тужене Основне школе „Ђура Јакшић“ из Параћина, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Крагујевцу, ради накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2451/22 од 06.09.2022. године, у седници одржаној 25.10.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као онеоснована, ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2451/22 од 06.09.2022. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Параћину, Судска јединица у Ћуприји П1 251/21 од 08.04.2022. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезана тужена да тужилци исплати на име месечне накнаде трошкова за исхрану у току рада – топлог оброка за период од маја 2018. године закључно са априлом 2021. године, појединачне месечне износе, ближе наведене у овом ставу, са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног износа па до коначне исплате. Ставом другим изреке усвојен је тужбени захтев тужилце па је обавезана тужена да јој исплати накнаду на име регреса за коришћење годишњег одмора за период од маја 2018. године закључно са априлом 2021. године појединачне месечне износе, ближе наведене у овом ставу са законском затезном каматом од доспелости сваког појединог новчаног износа па до исплате. Ставом трећим изреке обавезана је тужена да тужилци надокнади трошкове парничног поступка у износу од 74.400,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности одлуке па до коначне исплате.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2451/22 од 06.09.2022. године, преиначена је првостепена пресуда тако што је, ставом првим изреке, одбијен као неоснован тужбени захтев тужилце којим је тражила да се обавезе тужена да јој на име накнаде трошкова за исхрану у току рада исплати износе досуђене ставом првим изреке првостепене пресуде. Ставом другим изреке одбијен је као неоснован тужбени

захтев тужиле којим је тражила да се обавезе тужена да јој на име накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора исплати износе досуђене ставом другим изреке првостепене пресуде. Ставом трећим изреке тужила је обавезана да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 9.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужила је изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану одлуку у смислу одредбе члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11...10/23), у вези члана 92. Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“, број 10/23), и оценио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је у утуженом периоду била у радном односу код тужене на радном месту ... са коефицијентом за обрачун плате 6,30. Тужили је у утуженом периоду није исплаћивана накнада трошкова за исхрану у току рада (топли оброк) и регреса за годишњи одмор, а висина тражене накнаде утврђена је на основу налаза и мишљења судског вештака економскофинансијске струке који је износ неисплаћених накнада на име трошкова исхране у току рада и регреса за годишњи одмор утврдио користећи се одредбама Посебног колективног уговора за основне школе и према последњем објављеном податку просечна нето зарада у привреди Републике Србије за 2010. године и то за месеце у којима је тужена тужили исплаћивала минималну зараду.

Код овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је усвојио тужбени захтев са позивом на одредбу члана 111. и 118. Закона о раду, закључујући да накнада трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора нису садржани у коефицијенту радног места тужиле с обзиром на то да је тужена тужили исплаћивала плату у висини минималне зараде и да је стога дужна да те накнаде исплати у износу утврђеном вештачењем а према критеријумима из Посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика који је регулисао те исплате.

Другостепени суд није прихватио овакво правно становиште првостепеног суда, па је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев за исплату тражених накнада за трошкове исхране у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора јер су тражене накнаде у смислу члана 4. Закона о платама у државним органима и јавним службама, који се овде примењује на основу члана 187. став 3. Закона о основама система образовања и васпитања, садржане у коефицијенту за обрачун плата што значи да се исте остварују кроз обрачун и исплату плата услед чега је одбио захтев тужиле за исплату тражених накнада.

По оцени Врховног суда, одлука другостепеног суда заснована је на правилној примени материјалног права.

Одредбом члана 187. став 3. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“ број 88/17...6/20) прописано је да се на утврђивање и обрачун плата, накнада и додатака запослених у установи примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама.

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“ број 34/01...157/20) прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе (члан 1. став 1. тачка 3.). Одредбом члана 3. став 1. истог Закона прописано је да основицу за обрачун и исплату плате утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне Скупштине Републике Србије, док је одредбом члана 4. став 1. истог Закона прописано да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а став 2. истог члана прописује да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора.

Посебан колективни уговор за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“ број 21/15, 92/20) у одредби члана 20. прописује елементе за утврђивање плате, тако да се плата утврђује на основу: основице за обрачун плате, коефицијента са којим се множи основица, додатака на плату и обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата у складу са законом (став 1.). Уколико је основна плата запосленог, која је утврђена на основу основице за обрачун плата и коефицијента из прописа о коефицијентима за обрачун и исплату плата за пуно радно време и остварени стандардни учинак мања од минималне зараде, основна плата запосленог утврђена на горе описани начин исплаћује се у висини минималне зараде (став 2.).

Законом о раду („Службени гласник РС“ број 24/05...95/18) у одредби члана 118. став 1. прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду и то, између осталог, за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин (тачка 5.) и регрес за коришћење годишњег одмора (тачка 6.), док према ставу 2. истог члана висина трошкова из става 1. тачка 5. овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе овог Закона примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није другачије одређено на основу одредбе члана 2. став 2. тог Закона.

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама („Службени гласник РС“ број 44/01...19/21), коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 2. став 1. тачка 1. ове Уредбе утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених из члана 1. ове уредбе која се примењује на запослене у основном образовању. У конкретном тужиља је запослена у школи па се на утврђивање и обрачун њене плате, као и накнаде и додатака по основу рада према одредби члана 187. став 3. Закона о основама система образовања и васпитања примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама.

Супротно ревизијским наводима супсидијарна примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорности запослених нису другачије уређени. Пошто посебан закон, Закон о платама у државним органима и јавним службама прописује да коефицијент за обрачун плате садржи додатак за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, то ова одредба посебног закона искључује примену опште норме из Закона о раду. Посебним колективним уговорима за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“ број 21/15, 92/20, чије важење је на основу споразума продужено до 05.03.2022. године) није предвиђено право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора. Дакле како на основу члана 4. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама као *lex specialis* произилази да су примања по основу накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора садржане у коефицијенту као једном од елемената плате, то не постоји правни основ за остваривање предметног права тужиље. Тај основ не постоји ни у општем акту.

Стога је правилан закључак другостепеног суда да тужиљи не припада право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, пошто су те накнаде садржане у коефицијенту њене плате, па је стога чињеница да је тужиљи у спорном периоду исплаћивана зарада мања од минималне на основу одредбе члана 20. став 2. Посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика (као она основна плата која се исплаћује у тој висини у ситуацији да је била нижа од минималне) без утицаја на другачију одлуку јер она не активира права из Закона о раду као општег закона.

Правилно је одлучено и о накнади трошкова поступка, на основу члана 165. став 2., у вези чланова 153. став 1. и 154. ЗПП.

Из изложених разлога, Врховни суд је применом одредбе члана 414. став 1. ЗПП одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
Драгана Маринковић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић